



Náša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 29.

V Ljubljani, dne 29. junija 1906.

Letnik I.

Dne 1. julija II. vse-slovenski delavski shod Medvodami. Delavci vsina shod!

Pavianova zadnjica.

Grdo je gledati črnega polža, ko se plazi po roži; človeku se gabi, ko v okusni juhi zapazi ščurka, a grje je opraviti imeti s hinavcem, ki za vsak svoj posel menja larfo. To se nam vriva v misli, ko čujemo o najnovejšem izdajstvu socialne demokracije v Idriji.

Dne 25. in 26. t. m. so bile občinske volitve. Socialna demokracija ima seveda prav, da se volitev udeleži. A topot je vrgla od sebe zadnjo sled sramu in se je zvezala z liberalci; to je s tisto stranko, ki pobija splošno in enako volilno pravico za državni zbor, ki se bojuje celo proti vsakemu razširjenju volilne pravice za deželni zbor, ki v Ljubljani niti slovesno dane obljube glede na občinski odbor požre, to je s tisto stranko, ki se sama zove buržoazijsko, meščansko, ki se iz delavcev norčuje in ob vsaki priliki kaže svoje nasprotstvo proti njim, to je s tisto stranko, ki na pol crknjena gaga samo še od milosti uradništva in nemškega kapitala.

Socialna demokracija se veže v Idriji s to stranko in ji pomaga, da si ohrani še nekaj časa prhle sedeže v mestni hiši. Nam je prav! Kurje govno, ki ima vse barve, je postalo odslej bojno znamenje socialne de-

mokracije. Kar hočeš so: zeleni, beli, črni, rdeči, rjavi, vse, kadar hočeš, kakor hočeš. To se sliši junaško, kar piše zadnji »Rdeči Prapor«: »Kdor prepreči volilno reformo, je sovražnik delavstva in izdajalec naroda; glede tega nas ne preslepe niti najslajše besede »Slovenskega Naroda«.

»Dolgo časa smo pustili naše liberalce pri miru. Ali bil bi nedopuščen političen greh, ako ne bi vendar pokazali, kako velika je še vedno hinavščina te stranke, ki izza zadnjega obč. zbora neprenehoma trdi, da se hoče demokratizirati in da se bojuje za splošno in enako volilno pravico, v resnici pa ruje proti vsakemu izboljšanju volilnega reda ravno tako jezuitsko kakor Franko Steinova vsenemška tolpa. Povedati je treba, da so slovenski liberalci sovražniki volilne reforme in vse, kar so v zadnjem času govorili in pisali o svoji ljubezni do splošne in enake volilne pravice, je bila hinavščina. Videli so, da je taka politika nevarna za obstanek njih stranke in zato so zagodli na novi struni. V resnici pa so ostali, kar so bili.«

Tako pišejo na eni strani; na drugi strani ravno tistega lista pa vabijo k zvezi pri volitvah z ravno tisto stranko. Naj ne mislijo, da se nam toži po njih. O ne; hinavci naj ostanejo kjer hočejo. Mi se pečamo s tem dogodkom samo zato, da slovenskemu delavstvu v poduk in zabavo pokažemo ta rod, ki po lastni izjavi izvira od merkvic. Verjamemo jim, ker njihova načelnost in značajnost je res tako pisana, kakor pavianova zadnjica. O grdih stvareh se ne da lepo govoriti in zato ne more nihče zameriti, če odslej slovenski delavec za te ljudi nima drugega znamenja, nego da pljune pred nje in uide, da si ne omakežuje svojega poštenja. Ker zaupamo v delavstvo in njegovo značajnost, zato smo tudi prepri-

čani, da taka stranka, kakoršna se kaže socialna demokracija pri nas, ne more prirediti nikogar, nego kakega izprijenega, lenega lahkoživca, ki mu delo smrdi, in ki bi rad od neumnosti drugih polnil svoj žep in mastil svoj trebuh.

Tekstilna stroka.

Marsikdo starejših ljudi se z nekakim prijetnim čutom spominja svoje mladosti in onih srečnih otročjih dni, ko je zrl v obraz svoji mami, ki je sedela v pozimskih večerih pri kolovratu, vrtela kolo in smukala vrtečo se nit, ki se je polagoma motala iz lanene »kodelje«. In kako veselje je bilo v hiši, ko je prinesel vaški tkalec razno tkanino — hodno in pražno. Vse se je veselilo novih domačih oblek, ki niso bile sicer tako izdelane kakor dandanašnje, vendar pa veliko cenejša in trpežnejša. Tedanji svet še ni bil tako razvajan. Zadovaljeval se je bolj s svojim pridelkom in tako prihranil marsikak tolarček, ki sedaj maršira, mesto v običajno »staro nogovico«, v prodajalnico za razno lepotočje.

Kakor je bilo pri nas, tako je bilo z malimi izjemami tudi drugod. Tekstilna obrt ali stroka je ena najstarejših strok. Saj se pripoveduje, da sta si že Adam in Eva spletla iz bičja in ločja prve obleke.

Ta obrt je danes ena izmed najobsežnejših. V sto in sto tovarnah se po vsem svetu izdelujejo razne tkanine. Platno, sukno, kantenina in vse sorodne tkanine so otroci tekstilne stroke. Iz tega pa sledi, da je tekstilna stroka ona, v kateri se iz raznih surovih vlaken izdeluje preja in tkanina, torej oblačilno blago.

I. Cankar.

Proletarske povesti.

III. Žalost in veselje.

Ta povest je žalostna ali pa tudi vesela. To je namreč popolnoma odvisno od tega, kako jo človek bere in opazuje. Ali ste že brali lepo povest »Žalost in veselje«? Ako še niste, bi iskreno želel, da jo preberete, kajti tam notri je vse prelepo razloženo in vsestransko utemeljeno, kako čudno se meša žalost in veselje v našem življenju. — Včasih je kaka reč žalostna, a tudi vesela ob enem in silno nerodno je človeku, ki vedno pazi na to, da se lepo, pravilno obnaša in da je njegov nastop sploh dostojen, ko ne ve pri taki stvari, ali je prav, da se smeje ali da se joka. Jaz pa menim, da dovoljuje olika v takem slučaju oboje.

Začnimo torej s prirodo. Prišla je pomlad in mi proletarci smo je bili tisto leto zelo veseli. Bili pa smo veseli iz več vzrokov: Najprej zato, ker smo jako usmiljenega in dobrovoljnega srca ter privoščimo

vsem vse najbolje. Zato privoščimo tudi bogatim ljudem, da pridejo iz zakurjenih sob na toplo solnce in ogrejejo svoje — da se izrazimo spodobno in solidno — otrple ude. Potem smo tudi veseli zaradi sebe samih. Kajti mi proletarci smo nekoliko mehko čuteči ljudje s posebno razvitim čutom za pesniško stran življenja. Zato smo jako radostni, kadar vemo, da je vsa narava prebujena in oživiljena, v sebi pa čutimo, da smo utrujeni in izmučeni. To je lepo pesniško nasprotje in odtod naše veselje. So pa še drugi lepi vzroki veselja: V pomladi vzhvetejo lepe rožice, ki jih mi seveda celi dan skrbno negujemo in zadovoljno duhamo, ptički zapojejo na drevesih in mi jih celi dan poslušamo, ker nimamo drugega opravila, vzraste pa tudi dobri, sladki regrat, ki je nam zelo ljuba in jako prijetna jed.

In o regratu sem hotel pravzaprav povedati. Tisto lepo pomlad se je napotila stara mati proti večeru z ruto in starim, zarjavelim nožem po regrat. Rastel je ob reki, a ni ga bilo še prav veliko. Med drugo mlado travo je lepo bil skrit, da ga je neizurjeno oko težko dobilo in stara mati je

dolgo iskala. Šla je ob reki po bregu, ki je bil prav ob vodi komaj tri pedi širok, in skrbno pazila na vsako travico. Pripognila se je, kadar je zapazila regrat, in ga izruvala in spravila v ruto.

In vesela je bila tisto popoldne stara mati. Kajti težko je čakala pomladi, da krepka zemlja požene dobrega regrata. Vse upanje njenega življenja jo je prevarilo, samo zemlja je še ni izdala. Vsako leto požene tu ob reki v pomladi mladega regrata in tako ji daje večerje. O dobra zemlja, ta ne izda nikdar nikogar, in ne prevari upanja...

Drugo jo je pa vse prevarilo. Poteklo ji je življenje, kakor ta zelena voda in ni pustilo vesele sledi za sabo. Hči njena — njeno lepo upanje, kam si šlo? Ko je stara mati še mogla delati, je lepo živela hči pri njej. Šivala je po malem in bila brez skrbi. Zato pa je bilo lepo dekle brez gub na obrazu in brez skrbi v očeh, ki je tako težka in zoprna. Na njej je počivalo njeno lepo upanje. Omoži se in vzame svojo staro mater k sebi — konec bo težkega dela v tovarni in kakor bi se začela na starost pomlad v življenju. In res je imela

Toda dovolj tega, preidimo k izdelovanju bombaža, in pogledimo v moderno predilnico, kjer se vrti razno kolesovje, buče in ropotajo razni stroji in kjer zaprašeni delavci liki živi stroji opravljajo svoje delo.

V Afriki, Aziji, Ameriki in deloma tudi v južni Evropi raste neko drevesce, podobno bolj grmičevju, ki nam daje finih in močnih vlakenj, iz katerih se s pomočjo strojev izdeluje dandanes skoro po vsem svetu tkanina in preja za razna vezenja. To drevesce imenujemo »bombažovo drevo«. Sad tega drevesa je podoben našemu domačemu kostanju, le da ni bodeč. Ko dozori se razpoči luščina na tri ali štiri razpoke iz nje pa pokuka lep bel ali pa nekoliko rumenkast bombaž. Delavci oboroženi zrel bombaž in spravijo v posebne prostore, kjer pride v luščilne stroje, ki iztrebijo luščine in odstranijo peške. Iz pešk delajo znano bombažovo olje. Nato se bombaž stisne v »bale« in dobro povije z železnimi obroči ter se tako razpošilja po svetu. Vsaka predilnica bombaža sestoji iz raznih oddelkov, v katerih se stopnjeva izvršuje razno delo. Najprvo se mora bombaž v mešalnici zložiti v velike kepe in sicer tako, da pride ene in iste vrste bombaž ali pa tudi več vrst dobro pomešan skupaj. To se dela takole: Ako moramo zmešati 30 bal recimo »Adane«, torej se mora ena bala za drugo razviti ali kakor pravimo odpreti. Nato se določi prostor za kopo, (zaznamuje se namreč z bombaževimi kosi). Ko je to urejeno se prične »mešanje«, vzame se bombaž ene bale, ki se razmeče enakomerno po vsem prostoru. Za tem istotako druga bala in tako vse do konca. Pri tem je nujno, da se strogo pazi na to, da je bombaž v tem redu res tako zmešan. Kajti to mešanje je pravzaprav podlaga vsemu enakomernemu in lepemu izdelku. V prostoru, kjer se nahajajo kope tako zmešanega bombaža, mora biti najmanj redno 17 do 20 stopinj R toplote, da se bombaž suši in pozneje bolje čisti. Taka bombaževa kopa je navadno visoka do dva metra in štirivoglata. V nekaterih tvornicah bombaž predno ga zmešajo z nalašč za to prirejenimi stroji raztrgajo in potem močne ventilacije v mešalne prostore spravljajo.

Ko se ta kopa načne podelavati, se mora bombaž iz kope jemati vedno od zgoraj navzdol in sicer tako, kakor da bi kopo naravnost od višine do tal odrezaval. To pa zato, da se bombaž, ki je zmešan na ta način, da je ena bala na drugi raztrgana, od vseh naenkrat odjemlje in tako enakomerno mešan izdeljuje.

Ta bombaž pa ima še mnogo nesnage, kakor: luščine, pesek, peške in še marsikaj drugega nepotrebnega v sebi, zato ga je treba še čistiti z zato prirejenimi stroji. Eden takih strojev je stari volk. Ta stroj

je podoben mali vrtni utici. Znotraj je velik boben, ki ima okoli 100 močnih železnih, 4 do 5 palcev dolgih zob. Ta boben se vrti z veliko naglico. Pod bobnom je železna mreža (rost), v ozadju pa je vetrnica (ventilator), katerega cevi so speljane spodaj v kanal. Po teh ceveh meče vetrnica izločen prah v kanal. Pod mrežo pa padajo težji odpadki, med katerimi je tudi mnogo dobrega bombaža. Ta stroj dandanes ni veliko več v rabi, ker se nahajajo veliko bolj novi stroji, vendar pa je včasih izborna pomoč novejšim strojem. Pri temu stroju, kjer se še nahaja, je treba posebno paziti, ker je zelo nevaren delavcu, pa tudi bombažu, katerega takoj pokvari, ako se le par sekund predolgo pusti notri. Novejši čistilni stroj, takozvani »Opuer«, izum angleške tehnike je stroj, ki hitro, dobro in brez posebne nevarnosti čisti bombaž. Ta stroj ima spredaj mrežo, na katero se polaga bombaž, in koja se sproti mehanično pomika proti požiralnim vodjem, ki vodijo bombaž pod mali tolkač, to je valj z dolgimi ploščnatimi zobmi (špicami), kateri raztrga in raztepe še ne dovolj raztrgane kose bombaža, ter jih podaja naprej prvemu velikemu navpičnemu tolkaču, kjer se popolnoma zdrobe in prehajajo pod drugi navpični tolkač, kot dobro razločen in raztepen bombaž, ki je pustil pri prvem in drugem raztepu mnogo smeti in peska za seboj. Drugi veliki tolkač meče bombaž na vršino notranjosti tolkačeve košare in od tod pada bombaž na sito, skozi katero odhaja še zelo veliko finejšega prahu in tudi vlakenge. Od tod pa prihaja prečiščen bombaž na svetlo ter se znosi k drugemu stroju. Čistilni stroj z imenom »Opuer« čisti bombaž s tem, da tolkači raztepo bombaž in da pada skozi košare prah in druga nesnaga. Prehod bombaža skozi dolgi stroj, provzroča končni navpično stoječi tolkač in istotako urejen rošt, ter zračni tok provzročen po močnem ventilatorju. Ko je bombaž tako, rekli bi na prvo redko sčiščen, mora takoj zopet na drugi stroj, kateri ima nalogo ga še bolj izčistiti, obenem pa pričeti s predilnim delom v tem smislu, da naredi iz bombaža takozvani tok ali flis. To je, bombaž se mora na nalagalno mizo stroja enakomerno nalagati, ko pride pod privlačni cilindri, ga premeri neki aparat, ali vaga, ki sestoji iz dveh krničnih valjev in takozane klavijature, to je neka priprava zelo podobna glasovirjevim tipkam. Tu se toraj bombaž prvič vaga in sicer v določitev pravilnosti števila preje, ki se imajo iz njega napresti.

Ko prihaja bombaž iz stroja, pride med štiri težke in debele valje, kjer se tok stisne in potem navija na odjemalni valj. Ta stroj se imenuje »Batteur«. Sedaj imamo vže neki izdelek podoben navadni vati (bati), ki se dobi v prodajalnah. Toda

vkjub vsemu čiščenju in tehtanju ta izdelek še ni zrel za družega, nego, da se mora še enkrat pokoriti vsem udarcem sličnega stroja, na katerega se sedaj polagajo po štirje navitki, da se na ta način dobi enakomerna flis, kar je potrebno za pozneje enakomerno prejeo. Ta stroj, na kojega se nalagajo po štirje navitki, se imenuje »Dupleur«, ki pa primeroma dela ravno tako, kot »Batteur«, le da ima samo eden tolkač, ko pa ima »Batteur« dva. Ta stroj ima tudi posebno nalogo natančno vzdrževati dolečeno težo flisu. Toda pri teh strojih igra eno glavnih vlog glede na čiščenje in pravilnost zračni tok, ki ga provzročajo ventilatorji. Niso sicer glede ventilatorjev vsi stroji jednako urejeni. Nekateri imajo ventilatorje le na sredi, zopet drugi celo v kanalih, novejši stroji pa imajo ventilatorje pri straneh pri prašnih požiralnikih. Ventilatorji, ki so postavljeni na sredi stroja (seveda spodaj) niso vselej zanesljivi, da izpostavljeni so celo vremenskim spremembam, dočim ta nepravilna odpade pri stranskih ventilatorjih. Ventilator batteurja napravi v eni minuti do 900 tour in tudi več.

Tu je torej nekoliko slike o čiščenju bombaža. Kaj pa delavci pri tem delu? Zdi se, da so ti reveži, ki požirajo dan na dan cele oblake prahu, ki morajo vsled ventilacije stati na večnem prepihu in ki imajo izmed vseh delavcev predilnice najtežje delo, res pravi sužnji.

Med brati in sestrami.

Iz Vevč. Pri nas smo imeli v kratkem dva lepa pogreba. Na binkoštni ponedeljek smo pokopali Nežo Hočevnar, ki je za jetiko dolgo časa hiral. Pokojnica je bila pridno bogoljubno dekle. Zato je bil pa tudi pogreb veličasten. Udeležilo se ga je strokovno društvo z zastavo in Marijina družba z zastavo. Pevci in pevke pa so zapeli žalostinke pri gomili pokojnice. — Dne 19. t. m. pa je na njivi strela ubila Frančiško Šešek, ko je z več tovaršicami okopavala na tovarniški njivi. Pokojnica je bila vdova in zapuščila dva sinova, ki sta oba v tovarni. Pogreb je bil zelo lep. Pevci so tudi zapeli par žalostink pokojnici v slovo. Nekaj se mi je pa zelo dopadlo, to namreč, da sta se g. ravnatelj Wagner in g. Poche udeležila pogreba kljub slabemu vremenu in poslala lep venec. Tu se vidi, da tudi gospodje znajo ceniti delavca. — Za v nedeljo se pa precej pripravljamo k delavski slavnosti v Presko. Delavci, le v obilnem številu na shod, da se kaj domemo z bratskimi društvi. Na svidenje v Preski!

Velevažen sestanek ljubljanskega tobačnega delavstva. Preteklo soboto se je

njena hči lepega fanta, dobrega in poštenega, da ga je moralo biti vsako srce veselo. Ni prišel k njim, da je ni lepo pozdravil. Delaven in prijazen in poln spoštovanja do starejših, ne kakor drugi mladi, vsi lehkomišelní in brez ljubezni do staršev. Enkrat je dal stari materi celo cekin za god, nov in svetel. Težka delavska roka je skovala svetlo zlato v trd cekin — kako je lep tak cekin!

Tako je kopala stara mati dobri regrat ob vodi in premišljevala, kako jo je vse lepo upanje prevarilo. Vzela sta se in začeti bi se imela lepa sreča kakor pomladni dnevi, ko požene ob zeleni vodi dobri regrat. Pa se ni začela. Pač pa je prišla žalost, ker je prišlo vse drugače, nego je upala stara mati. Prišli so otroci in revščina. In naenkrat je začutila stara mati kako je nadležna v hiši. Veliko ljudi je okolu mize in zdaj še ona. Prišla je hči iz tovarne domov in nič več ni bil njen obraz lep in brezskrben. Globoke gube in v očeh tisti plamenček vedne utrujenosti in nezadovoljstva. Pride hči iz tovarne in ne najde prijazne besede za mater, ker je polno grenkobe in žalosti njeno srce. Kakor bi je ne bilo, samo včasih je odveč in vsem zelo na poti.

Pride njen mož iz tovarne, ves črn in truden. Sede in ne najde za nikogar prijazne besede, kajti že zdavnaj je pozabil, kaj je prijaznost. Skrb se naseli v srce in vse drugo mora vun iz njega, tudi ljubezen in prijaznost. Tako sede zvečer in molči, kakor bi bilo nekaj neprijaznega med njimi. Le otroci upijejo in se smejejo, a še ta smeh ni lep in brezskrben. ...

Pobira mati regrat ob vodi in vidi, da je žalostno tako življenje. Malo raste regrata in noč je blizu, a večerje bo treba veliko. Vsi sedejo in posežejo po dobrem regratu in tudi ona. Morda bo premalo in semintje jo zadene potem očitajoč pogled — morda nehote in nevede. Vrinila se je kakor tučka med njihovo večerjo, njim samim pa ni zadosti.

Vse je prevarilo staro mater. Lepa hči ima obilno gub in mnogo nezadovoljnosti v očeh, prijazen njen mož je pozabil nasmeha in dobrote je zletela iz njegovega srca. In otroci, ki je mislila, da bodo njeno veselje v dolgih urah starosti, umazani in razposajeni ter zelo neprijazni.

Tako pobira stara mati in se samo tega veseli, da je ni izdala naša dobra mati zemlja, ker je poglala tudi to pomlad mehkega

regrata, nam proletarcem priljubljeno jed in dobro večerjo.

In glei, zagledala je lep šop velikega regrata ob vodi. Zrastel je lep in visok blizu struge, dostopen samo nam lačnim proletarcem. Stopila je stara mati z velikim veseljem k njemu in v srcu hvalila mater zemljo, da je ni izdala. A tudi naša edina prijateljica — mati zemlja — jo je izdala. Podsula se je in omahnila je stara mati v vodo, ki je podjedla zemljo, nevoščljiva nam ubogim ljudem za pomladni regrat. Omahnila je stara mati v vodo z zarijavlim nožem in s culico regrata in niti zapila ni. Samo zazibala se je lepa voda in nekoliko pozneje je priplaval regrat na površje.

In ravno v tistem trenutku se je peljala preko mosta ponosna kočija, zagrmela je samo in izginila sta lepa vranca v daljavi. V njej pa sta sedela lep gospod in še lepša gospodična, ki sta se imela zelo rada in ki jima ni lačni proletarci želimo iz vsega usmiljenega srca toplega pomladanskega solnca. ... Bila sta zelo vesela, a tudi ribe v lepi vodi so bile zadovoljne, kar jim pa mi tudi privoščimo, kajti ribe so božje stvarice in velike revice.

vršil velevažen sestanek ljublj. tobačnega delavstva v prostorih »Slov. kršč. socialne zveze«. Poročala je gospa Majewsky, zastopnica »Zveze kršč. tobačnega delavstva« in sicer tako, da je odgovarjala na stavljena ji vprašanja. Sama je bila navzoča svojčas, ko je vodil državni poslanec prof. Sturm odposlaništvo Zveze k finančnemu ministru. Povedala je tudi, da se je izkazal minister zelo naklonjen zahtevi tobačnega delavstva za izboljšanje invalidne preskrbe. In ko je nastopil novi finančni minister, bila je prva skrb Zveze, da je poizvedela za mnenje novega ministra o stanju zahtev tobačnega delavstva. Novi minister je izjavil, da je popolnoma na stališču svojega prednika in da izpade starostna preskrba bolj sijajno, kakor splošno mislijo. Zveza zastopa stališče, da se naj izboljša starostna preskrba vsako leto za 2%. Govornica navaja nato pomen »Kršč. zveze tobačnega delavstva«, ki obstoji zdaj dve leti. Za tedenski prispevek 20 h dobi vsak član po šestih mesecih tedenske bolniške podpore 5 kron, po 40 tednih pa poročniščino v višini 10 kron. To je veliko več, kar nudi socialnodemokratska zveza. Govornica poroča o bojih »Krščanske zveze tobač. delavstva s socialno demokracijo. Na stavljena ji vprašanja opisuje govornica razmere po drugih tobačnih tvornicah. Navaja med drugim, da je vrejena kuhinja v dunajski tobačni tvornici tako, da se dobi za 24 vin. opoldne juha, meso, prikuha in velik kos kruha, kava z žemljo stane 10 vin., steklenica piva tudi 10 vinarjev. Razpravljala je tudi o ugodnem stanju »Zveze krščanskega tobačnega delavstva«. Z velikim zanimanjem je sledilo navzoče delavstvo njenim izvajanjem. Sad: ustanovi se plačilnica »Kršč. zveze tobačnega delavstva« tudi v Ljubljani. Vodil jo bo odbor »Podpornega društva«. Obljubila je tudi pomoč Zveze pri spomenici.

Dopust v naši tvornici se jako težko dobi. Letaj od Poncija do Pilata, pa še ni nič. Po drugih tobačnih tvornicah je delavstvo srečnejše. Zadostuje, da dovolita dopust oddelkov paznik in načelnik. Seveda pri nas je pa že udomačena taka »fabriks rajtarija«, da moramo še letati po podpis v ravnateljsko pisarno. Prosimo, naj se uredi dopust, kakor po drugih tvornicah, da ne bo treba delavstvu nastopiti v tem slučaju s popolnoma nepotrebnim nadaljnjim moledovanjem.

Shod za delavstvo tobačne tvornice bo v ponedeljek, dne 2. julija ob 6. uri zvečer v prostorih »Slov. kršč. soc. zveze«. Spored: Razgovor o ustanovitvi plačilne skupine »Zveze kršč. tobačnega delavstva v Avstriji«. Prosim o obilne udeležbe. Pristop imajo le članice in člani »Podpornega društva« in oni, ki žele pristopiti »Zvezi«.

V naši tobačni tovarni nam že sedaj celovodene privoščijo. Vedno se povdarja, da moramo biti snažne, a zdaj nam pa kar naenkrat vodo zaprejo. Čudno je to, imajo po drugih oddelkih dovolj vode, pri nas »ta starih« jo pa zapirajo. Saj me ta stare se tudi rade umijemo, in toliko smo pa tudi menda zaslužile, da smemo dobiti toliko vode, da se umijemo, predno zapustimo tovarno. A to se nam zabranjuje s tem, da je voda priprta tako, da le prav malo teče in da vsled tega ne pridemo vse na vrsto. In vsled tega tudi ne moremo svojih oddelkov snažiti, moramo vodo iz drugih oddelkov nositi, kar je zelo neprijetno in zamudno. To naj bi dotični gospod delovodja popravil, ako ne, se bomo pa pri ravnateljstvu pritožile. In pa naša bolniška blagajna tudi še ni razdelila pravil. Niti odbor jih nima! Kako pa naj se potem postavno postopa. Drugič kaj več.

»Ta stare«. **Izjava na dopise v »Slov. Narodu«** pod zaglavjem »Vzor klerikalni predsednik ljubljanske predilnice«. Veliko smo že čitali v raznih listih, a tako oslovskih dopisov, kot so omenjeni, ker se piše vedno ena in ista laž, samo da se spremeni datum. Ali res ti dopisniki ne vejo nič drugega, kot o tisti veselici in izletu ter o odliki, ki si jo je mož v resnici zaslužil, da mu pregrezejo

to, kar bi sicer sami navdušeno hvalili, ako bi se komu pamet zmešala, da bi tudi take osle odlikoval. Tudi za koprive so pripravljene, a od delavstva tudi teh zaman pričakujejo, ker delavstvo ve ceniti, komu gre čast in komu zaničevanje. Ne opravijo ti osli nič, četudi vsiljujejo »Narod« delavkam, da bi ga čitale. Je vse brez uspeha. Ne pomaga nič, vam naravnost garantiramo, če si takoj pridobite ves list za vaše podlosti, mi vam izražamo, da ste in ostanete izolirani po vaši krivdi za vedno, ako se javno ne podpišete, da ste lopovi, lažnjivci največje dimenzije, kar je dokaz, da vas celo »Rdeči Prapor« ni maral podpirati, ker take osle, kot ste dopisniki omenjenih notic, ne more priobčiti noben list razven »Naroda«, ki je edini, ki mu vedno manjka dopisov iz delavskih vrst, ker že vrabci na strehi čivkajo, da je »Narod« prvi zagovornik kapitalistične stranke in je tim večja sramota za take delavce, ki se bore zgolj iz osebnega sovraštva proti svojim sotrpinom, ker so jim iz ozira na splošni blagor društva morali zastaviti pot sebičnih namenov. Da nam je ta sodrga predobro znana, bodi za danes povedano le toliko, da nam je pač deveta briga, ali se bojo poboljšali ali ne. Vemo pa, da jim zna biti le prekmalo žal za njih oslarije, potrpljenja je več, kot dovolj, naša čast se ne bo več zapostavljala iz ozira, da se bojo poboljšali in izprevideli sami, da je to najgrše lopovstvo, ako se človeka, ki se mu ne more nič dokazati, napada po listih, da brez podpisa dopisnika anonimno se lahko piše vse in ljudje, ki se skrivajo za hrbet lista, so si že sami podpisali svojo vrednost, saj ni dolgo od tega, ko je eden izmed te ciganske tolpe pisal nekemu delavcu v tovarni, da je človek, ki komu piše surovosti in psovke izvržek človeštva in mi le dostavimo, da je povedal golo resnico o sebi in svojih podrepnikih. Vsem skupaj velja naše najgorše zaničevanje. Ako jih je volja nastopiti še nadalje, bomo prinesli o njih javni katalog slovenskemu delavstvu, da bo vedelo vse slovensko delavstvo s kakšnimi barabami se mora boriti strokovno organizirano delavstvo v ljubljanski predilnici.

Tržič. Ni še dolgo, ko smo čitali od nekega hinavskega delavca v Mallyjevi tvornici. Ta človek bi imel najrajši, da je sam v Mallyjevi tvornici. Gledal je, da je spravil že več delavcev od polirnega stroja. Trudi se na vse strani, da bi odjedel ubogemu delavcu zadnji grizlje. V naši tvornici žalibog ne drži vse delavstvo skupaj. Vse delavstvo se pritožuje, da jih hoče ta nevoščljivec popolnoma komandirati, a ne pokažejo mu pa ne zob. Hinavcu in nevoščljivcu svetujemo, naj se poboljša. Sicer ga opišemo tako, da bo pomnil. Vrč je poln. Pazi nevoščljivec, da ne prekipi.

Naša organizacija je zborovala preteklo nedeljo. Dopoldne sta bila kar dva občna zbora, razgovor o delavskem stavbenem društvu in popoldne pa političen shod, na katerem so govorili Čebulj in Glavič z Jesenic, Mikelj iz Kamne Gorice in Moškerc iz Ljubljane. O dogodkih tega dne še poročamo.

Trbovlje. Dvakrat, na sv. rešnjega Telesa dan in minulo nedeljo, smo napravili z društveno zastavo in godbo izlet na sv. Planino, kjer smo se tudi udeležili službe božje. Vreme je bilo prijetno, udeležba jako velika. Prav je, da nam odbor skrbi za take izprehode. Tako vsaj za en dan zapustimo rudniški prah in se na gorah nadihamo svežega zraka. To pospešuje zdravje.

V eni zadnjih števil »N. M.« dokazuje nekdo, zakaj je večina protidemokratskega delavstva ob zadnjih volitvah oddala glasovnico za Rebeka. Dovolite, gospod urednik, tudi manjšini besedo. Mi smo volili dr. Korošca, ker je bil za njega celjski zapni shod in vsa politična društva. Gotovo ga poznajo, da ima zmožnosti za poslanca. Vedeli smo tudi, da če volimo Rebeka, cepimo s tem glasove na korist demokratskega »delavskega« prijatelja Wratschka. Sicer je pa Rebek sam glasno povedal na shodu pri Fortetu, da ne kandidira, ker ni upanja na zmago. Kadar

bomo delavci dovolj organizirani, takrat pa se postavimo, in volili bomo poslanca iz svoje sredine. Peta kurija ima namreč to veliko napako, da volijo v njej ne samo delavci, ki drugje nimajo nikjer volilne pravice, ampak tudi vsi drugi stanovi, ki imajo volilno pravico v drugih skupinah. Tako nas ti preglasujejo. Peta kurija bi naj bila naša, volili naj bi v njej samo tisti, ki nikjer drugje ne volijo! To bi bilo pravično! Želimo pa, da dr. Korošec pride enkrat k nam, da ga vidimo in natančneje spoznamo!

Delavci, v nedeljo 1. julija je shod protidemokratskega delavstva v Medvodah, dve postaji od Ljubljane proti Gorenjskem. Nad 30 društev je že priglasilo svojo udeležbo, lepo bi bilo, ko bi tudi Trboveljci bili zastopani. Od tega shoda veliko pričakujemo v korist delavstva.

Z lastnimi močmi.

Pozor na I. slovenski antialkoholni kongres. Dne 16. julija zboruje I. slovenski protialkoholni kongres. Pa smo res Slovenci ljudje, ki zborujemo že tolikokrat, da je čudno. Eno zborovanje sledi drugemu. In potrebna so zborovanja. Ne trdim preveč, da se mi zdi protialkoholni kongres ravno letos nekaj drznega, ne da ni potreben, a zato, ker je toliko prireditvev, splošno važnih in potrebnih. Toda, ko listam časopise, ko gledam z odprtimi očmi v svet in ko vidim, koliko ljudskega premoženja požre »alkohol«, koliko talentov nam zaduši in kako polni ječe, bolnišnice, norišnice in kako uničuje značaje, zastruplja rodbinsko življenje, pravim: Prav ima »Abstinent«, da sklicuje tudi in dasi prvič letos I. slov. protialkoholni kongres. Treba je, da se pregleda vrsta slovenskih somišljenikov najmodernejšega gibanja na svetu. In če se že povsod, po gostilnah po železniških kupejih, po shodih in po časopisih govori in razpravlja o abstinenci, naj govore in imajo na lastnem kongresu besedo tudi abstinenti. Da napravi kongres veselje mlademu sklicatelju, društvu »Abstinent«, tudi naši bravci ne smete zaostati. Kdor le količkaj more, pohiti 16. julija na protialkoholni kongres. Če si abstinent, si dolžan, da prideš, če dvomiš, pridi in če sovražiš abstinenco, pa prav gotovo pridi. Kot značajan človek moraš čuti oba zvona, premišljevat in če ne boš imel druge koristi od shoda, imel boš to, da si lahko napraviš samostojno sodbo o protialkoholnem gibanju, ki se ga nekateri bolj boje, kakor nekdo križa!

Okno v svet.

40-letnica bitke pri Kustoci. V nedeljo, dne 24. t. m. se je praznovala v Ljubljani 40-letnica bitke pri Kustoci. Marsikdo se še spominja, koliko vroče slovenske krvi je porosilo nam sovražno italijansko zemljo in vé, da so stali naši vrli slovenski junaki kot zid v tej bitki, ob katerega so se zastonj zaletavali Italijani. S pomočjo Slovencev je zmagala Avstrija na jugu. In v nedeljo se je zbralo nad 200 teh vrlih še živčih mož, da bi se veselili v davnih spominih in medsebojnem svidenju. Toda naša vlada, ki ravna vedno s Slovenci kot mačeha, jim ni privoščila srčnega veselja? Zabranila jim je vojaško godbo, ki naj bi jim zaigrala zanje toli prisrčen »Radeckimarsch«. Odvzela jim je godbo in s tem pokazala svoj nehvaležnost za kri, ki so jo žrtvovali za njo. Seveda pri teh slavljenicah ni bilo grofov in doktorjev, ampak bili so iz prostega ljudstva, večinoma delavci in kmetje. Ko pa bo prišel kdaj v Ljubljano kak general ali drug visok vojaški dostojanstvenik, ki nima za državo drugih zaslug kakor da ji z visoko plačo za svoje brezdelje in dolg čas prazni blagajno, pa mu bodo preskrbeli kar dve godbi in brezplačno stanovanje in bogate obede, ker je general, delavec ali pa kmet ali meščan pa naj bo vesel, da mu sploh dovolijo kako,

čprav patriotično slavnost. Kdo bo torej še patrijot v Avstriji?

Stavka kolarskih pomočnikov v Zagrebu se nadaljuje. Gospodarji nočejo ugoditi upravičenim zahtevam pomočnikov, ampak neznačajne vabijo s sladkimi besedami v delo. Prosimo torej še enkrat vsa naša društva, somišljenike in prijatelje delavstva, da priskočijo na pomoč ubogim delavcem, ki stoje v boju za svoje pravice in za svoj obstanek. Prosimo torej, da nemudoma zbirate denar, da pomoremo našim delavskim in rodnim bratom. Denar sprejme tudi naš list in bomo ime in dar vestno zabeležili v našem listu.

Delavske razmere na Japonskem. V holandskemu listu »Hoog Ambracht« čitamo o žalostnih delavskih razmerah v državi vzhajajočega solnca, ki se ponaša tako rada z visoko stopinjo omike. V tovarni za trake v bližini Tokija so zaposlene edino le mlada dekleta, ki so prišla v tovarno po brezvestnih agentih. Stare so od 12 do 15 let. Ta dekleta pa morajo pri vstopu v tovarno podpisati pogodbo, vsled katere ne smejo zapustiti dela pred 19 letom svoje starosti. Za vso to dobo pa dobe sramotnih 40 jenov (98 kron). Torej, če je dekle bilo staro 12 let pri vstopu v tovarno, mora služiti sedem let za borih 98 kron, katere dobi pa še le tedaj, ko dovrši 19. leto in zapusti delo. Da pa tovarna lažje dekleta zadržuje, jim večkrat posojuje male svote, katere dekleta seveda ne morejo povrniti tovarni. — Še žalostnejše razmere pa vladajo v neki drugi tovarni za žveplenke. Tovarna, ki stoji na kraju, ki je zdravju zelo škodljiv, sestoji iz samih napol podrtih barak. V teh barakah delajo ženske in otroci od sedem let naprej 11 ur na dan in sicer za plačo od 12 do 40 vinarjev na dan. To pač jasno kaže, da je Japonska še vedno suženjska država in da si vsled takih razmer, ki vladajo na Japonskem med delavstvom, še dolgo, kljub različnim modernim napravam in dobro urejeni vojski, ne bo pridobila imena civilizirane države, ampak bo še vedno veljala pred poštenim svetom kot na pol divja, azijska suženjska država.

Društva in zveza podjetnikov in fabrikantov, to raste na Nemškem kakor gobe po dežju. Kmalu bomo lahko rekli, da je ni tovarne, ki bi ne bila v kaki zvezi ali društvu. In pokrajin ob Reni na Westfalskem se poroča, da se je združilo 2300 zidarskih podjetnikov v eno veliko zvezo. Že prej so bili ti podjetniki organizirani po posameznih krajih in sicer v 44 društvih. In ta društva so zdaj stopila v zvezo. Prvi njihov namen je, da za časa štrajkov drže vsi skupaj in nobeden ne sprejme odpuščenih delavcev na delo. Določili so tudi enake plače za svoje delavce. — Kaj pa na drugi strani. Nasproti jim stoje delavci, katerih je komaj ena tretjina organiziranih. Sicer tudi delavske organizacije napredujejo toda počasi in treba je vsacega posebej prepričati in pridobiti, da saj v svojo lastno škodo ne delajo. Ni čuda, da delavci potem propadejo z vsako zahtevo. Ob dolnji Labi so se združili vsi fabrikanti, naj si imajo že tako ali tako obrt v mogočno zvezo ki šteje 3000 članov in ki ima v službi 130 tisoč delavcev. Namen je isti. Ustanovili so tudi skupno zavarovalnico pa ne take kakor delavci za bolezen ali poškodbo takih zavarovalnic ti gospodje ne potrebujejo, ampak zavarovalnico za škodo, ki jo imajo pri štrajkih. Potem lahko pusti posamezen podjetnik delavce štrajkati in stradati kolikor časa hoče on dobi povrnjeno. To se bo pomagalo le na ta način, da se bodo vsi delavci organizirali in potem si stojita dva enako močna nasprotnika nasproti, ki skleneta za oba dela pravično pogodbo glede plače in delavnega časa. Sedaj pa imajo fabrikanti, ki so bolje organizirani premoč in škodo trpe delavci. Izvrstne izgleda zato imamo na Angleškem, kjer so oboji, fabrikanti in delavci najbolje organizirani in kjer država pospešuje delavsko strokovno organizacijo. V takih krajih so se naredila razsodišča, ki obstoje iz delavcev, delodajavcev in iz izučenega državnega sodnika, ki potem mirnim potom poravnava medsebojne prepire. Organizaciji določata tudi delavni čas in plačo

in s tem je preprečenih premnogo nepotrebnih štrajkov, ki so pa sedaj, ko fabrikant velikokrat le to gleda, da delavce odira, le prepotrebni.

Mednarodni kongres rudarjev. Od 5. do 9. junija t. l. je zboroval v Westminsteru VII. mednarodni kongres rudarjev. Zastopanih je bilo po svojih odposlancih iz Angleškega 708.200, iz Belgije 135.000, iz Nemčije iz stare zveze 112.000, iz strokovne zveze pa 70.000, iz Francoskega 150.000, iz Avstrije 40.000 in iz Amerike 365.000 rudarjev; skupno je bilo torej zastopanih po 115 odposlancih 1.580.000 rudarjev. **Prvikrat je bilo na tem kongresu zastopanih 70.000 krščansko-socialnih rudarjev iz Nemčije.**

Pozor!

Otvoritev »Društvenega Doma« in vseslovenski delavski shod na Preski. Slovesnost v nedeljo, dné 1. julija t. l. na Preski obeta veliko, da bo lepa in obilno obiskana. Naša ljudska organizacija na Preski dobi lep, nov »Društveni Dom« po zaslugi neumorno delavnega predsednika »K. s. delavskega« in »K. s. izobraževalnega društva« na Preski, g. župnika Brenceta. Novi »Društveni Dom« je večji, kakor oni naše ljudske organizacije pri Devici Mariji v Polju. Skozi malo, a lepo verando prideš v prostorno dvorano z odrom. Posebna bralna soba je poleg dvorane. Zunanost lepa, preprosta, Kršč. soc. delavski znak, desetletnica 1906 in »Društveni Dom« ti pove, da si pred domom ljudske organizacije pred Društvenim Domom. Ob otvoritvi novega »Društvenega Doma« se vrši sledeče slavlje.

Dopoldne. Pri dohodu gorenjskih vlakov iz Ljubljane in Trbiža odkorakajo do-

šla društva z razvitimi zastavami četrta na 8. v izprevodu na 10 minut oddaljeno Presko z »Domžalsko godbo« na čelu. Ob 8. uri sv. maša s cerkvenim govorom dr. J. E. Kreka. Ob 9. uri dopoldne se otvori II. vseslovenski delavski shod, ki ga sklicuje letos uredništvo »Naše Moči«. Spored II. vseslovenskega delavskega shoda: Otvoritveni govor, Izvolitev predsednika, Politiška delavska organizacija, Razširjenje lista »Naša Moč«, Ženska organizacija, Delavci in občine, Dobava živil, Izobrazba, Mladina, Proti alkoholu, Starostna prekrba, Bratovske skladišnice, Delavsko nadzorništvo, Trgovski in drugi uslužbenci. Poročali bodo le delavci in delavke. Shod traja do 1. popoldne.

Popoldne. Ob 2. uri pete litanije. Po litanijah blagoslovljenje novega »Društvenega Doma« s slavnostnim govorom dr. J. E. Kreka. Po blagoslovljenju velika ljudska veslica na prostornem dvorišču novega tik cerkve stoječega »Društvenega Doma«. Spored: godba, petje, tamburanje. Veselico priredi ljudska organizacija na Preski.

Udeležbo pri otvoritvi novega doma so naznanili dozdej poleg že v zadnji naši številki navedenih društev še: Strokovno društvo tekstilnih delavcev za Kranjsko; Katoliško delavsko društvo Jesenice; K. s. izobraževalno društvo Škofja Loka; Katoliška delavska družba Idrija; K. s. izobraževalno društvo Domžale. Slov. kat. delav. dr. in skalnica v Gorici. Ako namerava kako društvo, da se še udeleži slavlja, naj to takoj naznani uredništvu »Naše Moči«. **Društva opozarjamo, naj naznanijo udeležbo pri otvoritvi »Društvenega Doma« takoj svojemu glavarstvu. Ljubljanskemu okrajnemu glavarstvu naznanijo udeležbo prireditelji sami. Preska leži 10 minut od železniške postaje Medvode ob gorenjski železnici.**

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico



v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo**.

Izdelujem vse po najnovešem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve**. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosim

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

8 52—12

Ne prezrite!

Ne prezrite!